

звернення на розгляд до Великої палати для вирішення остаточного питання; але якщо Колегія одностайно прийняла рішення про відмову у відкритті конституційного провадження за конституційною скаргою (які подаються фізичними та юридичними особами), така ухвала є остаточною та перегляду не підлягає.

Вищевказані новели конституційного законодавства щодо структурної організації діяльності Конституційного Суду України можна сприймати як такі, що націлені на вдосконалення його роботи та підвищення показників розглядуваних ним справ, оскільки проста статистика останніх років свідчить про досить обмежену кількість винесених КСУ рішень та висновків, не кажучи вже про їх якість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 року // Відомості Верховної Ради України. — 2017. — № 35. — Ст. 376.
2. Зозуля Н. Конституційна скарга: чи буде реальною участь громадян у формуванні правової політики держави? [Електронний ресурс] // Українське право, 09.11.2017 року. — Режим доступу: http://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/konstitutsiyna-skarga-chi-bude-realnoyu-uchast-gromadyan-u-formuvanni-pravovoi-politiki-derzhavi/
3. Шинкаренко О. Конституційна скарга: як запрацює цей механізм? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://humanrights.org.ua/material/konstituciyna_skarga_jak_zapracjuje_cej_mehanizm

О.І. Павлов,

**студ. I курсу, спеціальність «Право»,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова**

Науковий керівник: к.ю.н., доц. З.В. Кузнєцова

ІМПІЧМЕНТ ЯК МІРА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Здійснення політичного керівництва й державного управління в Україні становить прерогативу вищих державних органів, до яких належить глава держави, уряд і парламент. Впровадження в систему державної влади України посади одноосібного глави держави — президента, значно посилило увагу в нашому суспільстві до інституту

глави держави взагалі. Також запровадження цієї посади відкрило новий етап розвитку Української держави.

Ефективне функціонування влади при її поділі на законодавчу, виконавчу та судову можливе тільки за наявності чітко відрегульованого механізму стримувань і противаг, тобто коли одна гілка влади контролює іншу з питань, які мають загальнонаціональний характер і від яких залежить курс державної політики. Одним із таких механізмів контролю за діяльністю вищих посадових осіб є процедура імпідменту [1].

Імпідмент (англ. impeachment) — в конституціях деяких держав процедура притягнення до відповідальності парламентом вищих посадових осіб держави. Результатом імпідменту, як правило є дострокове припинення повноважень президента або іншого посадовця і усунення його з посади [2].

Одним з найгучніших прикладів, коли в США до президента була застосована процедура імпідменту, є Вотергейтський скандал, який закінчився відставкою президента країни Річарда Ніксона шляхом імпідменту [3].

У законодавстві України процедура імпідменту передбачається в ст. 111 Конституції України. Відповідно до неї, Президент України може бути усунений з поста Верховною Радою України в порядку імпідменту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину. Питання про усунення Президента України з поста в порядку імпідменту ініціюється більшістю від конституційного складу Верховної Ради України. Для проведення розслідування Верховна Рада України створює спеціальну тимчасову слідчу комісію, до складу якої включаються спеціальний прокурор і спеціальні слідчі. Висновки і пропозиції тимчасової слідчої комісії розглядаються на засіданні Верховної Ради України та мають рекомендаційний характер. За наявності підстав Верховна Рада України не менш як двома третинами від її конституційного складу приймає рішення про звинувачення Президента України. Рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпідменту приймається Верховною Радою України не менш як трьома четвертими від її конституційного складу після перевірки справи Конституційним Судом України і отримання його висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про імпідмент та отримання висновку Верховного Суду України про те, що діяння, в яких обвинувачується Президент України, містять ознаки державної зради або іншого злочину [4, ст.111]. Більш детально етапи процедури імпідменту зазначені у главі 30 ст. 170 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» [5]. Однак сам зміст конституційної норми щодо імпідменту свідчить про складність реалізації та проведення цієї процедури.

Зауважуємо, що сутність процедури імпічменту передбачає примусове позбавлення глави держави його повноважень і недоторканості. І саме процедура імпічменту є мірою конституційно-правової відповідальності глави української держави. Метою ж імпічменту є звільнення Президента з посади і позбавлення його президентського імунітету для подальшого притягнення до кримінальної відповідальності.

У листопаді 2017 року народний депутат України Ю.Б. Дерев'янка, ініціював законопроект «Про Президента України та порядок припинення його повноважень» від 31.10.2017 р. № 7248 [6]. У законопроекті, серед іншого, прописані порядок припинення повноважень президента у випадках, передбачених Конституцією. Як зауважив народний депутат, в законопроекті виписані повноваження і порядок роботи спеціальної слідчої комісії, повноваження спеціального прокурора, спеціальних слідчих, тобто, усі етапи відсторонення президента, передбачені Конституцією. Також, на думку народного депутата, президенти, які мають необмежені повноваження, починають зловживати своїм становищем, тому прийняття законопроекту, який чітко окреслить процедуру імпічменту Президента України, надважливе для країни [7].

Нажаль, цей законопроект зареєстрований вже більше ніж 5 місяців, але досі так і не був розглянутий Верховною Радою.

Але чи можна зараз провести процедуру імпічменту Президента України без законопроекту Юрія Дерев'янка?

Вважаємо, що так, але лише за умови наявності політичної волі та бажання народних депутатів. У главі 30 ст.170 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» зазначені етапи утворення спеціальної тимчасової слідчої комісії, обрання спеціального прокурора, спеціальних слідчих та порядок внесення на розгляд Верховної Ради письмового подання про ініціювання питання про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту. Тому, навіть без додаткових законопроектів Президент України за наявності ознак державної зради і зараз може бути усунений зі своєї посади шляхом імпічменту.

Проаналізувавши процесуально ускладнену процедуру відсторонення Президента України від займаної посади, вважаємо, що імпічмент через досить складні основні стадії його проведення і підстави ініціювання, як правило, застосовується дуже рідко і не досягає свого результату.

Отже, процедура імпічменту цілком демократичний механізм, який повинен бути присутнім в українському законодавстві. Чи буде цей механізм застосовуватися — залежить вже від діяльності самого Президента. Але прийняття закону про імпічмент, в якому усе було б без зайвих ускладнень доопрацьовано і чітко окреслено, все ж таки

необхідно, щоб посилити контроль народу за Президентом, адже згідно зі ст. 5 Конституції України, саме народ є єдиним джерелом влади в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балан С.В. Інститут імпичменту: Порівняльний політико-правовий аналіз / І.О. Кресіна та ін. — К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. — 176 с.
2. Імпічмент [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BC%D0%BF%D1%96%D1%87%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82>. — Назва з екрана.
3. Вотергейтський скандал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B5%D0%B9>. — Назва з екрана.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року з наст. змінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page3>. — Назва з екрана.
5. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. з наст. змінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17> — Назва з екрана.
6. Про Президента України та порядок припинення його повноважень: Проект закону від 31.10.2017 р. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62818. — Назва з екрана.
7. В парламент подан проект закона об импичменте президенту: стали известны подробности [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ru.slovoidilo.ua/2017/11/01/novost/politika/parlament-podan-proekt-zakona-impichmente-prezidentu-stali-izvestny-podrobnosti>. — Назва з екрана.
8. Законопроект про імпичмент через страх Президента цинічно не внесли в порядок денний [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://kurs.if.ua/news/zakonoproekt_pro_impichment_cherez_strah_prezydenta_tsynichno_ne_vnesly_v_poryadok_dennyy_derevyanko_video_63871.html. — Назва з екрана.